

Bestandsanalyse Participatiewet gemeente Oude IJsselstreek

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Context.....	5
3. De re-integratiedienstverlening.....	10
4. Bestandsanalyse Participatiewet Oude IJsselstreek.....	14
5. Samenvatting	22
6. Conclusies en aanbevelingen.....	24
Bijlage 1: Methode	26

1. Inleiding

Achtergrond

De gemeenteraad van Oude IJsselstreek heeft in 2015 de notitie 'Voorbij de zure appel' vastgesteld. In deze notitie worden verschillende maatregelen genoemd om de uitgaven van de gemeente Oude IJsselstreek meer in balans te brengen. De maatregelen hebben betrekking op het brede sociale domein, waaronder ook de Participatiewet. Door herverdelingseffecten en bezuinigingen komt de gemeente Oude IJsselstreek tekort op het uitkerings- en participatiebudget (BUIG¹). Reden voor de gemeente Oude IJsselstreek om aan Laborijn de opdracht te verlenen om het (opnieuw) in kaart brengen van de kansen en mogelijkheden van de huidige groep inwoners die een Participatiewet-uitkering ontvangen van de gemeente Oude IJsselstreek. Gedurende de periode november 2016 tot 1 juli 2017 hebben drie medewerkers uitvoering gegeven aan deze bestandsanalyse. De opbrengsten en resultaten van deze bestandsanalyse vormen de input voor een gerichte interventie wat zal leiden dat de uitvoering van de Participatiewet (uitkerings- en participatiebudget) geleidelijk aan analoog loopt aan de door het Rijk beschikbaar gestelde financiële middelen (BUIG-budget).

Doel

In opdracht van de gemeente Oude IJsselstreek heeft Laborijn de groep bijstandsgerechtigden die woonachtig zijn in de gemeente Oude IJsselstreek, van 1 november 2016 tot 1 juli 2017 in kaart gebracht. De resultaten van deze bestandsanalyse zijn gerelateerd aan de situatie op de huidige arbeidsmarkt.

Het doel van de bestandsanalyse is meerledig:

1. Het achterhalen van de samenstelling van de groep die een uitkering ontvangen krachtens de Participatiewet in de gemeente Oude IJsselstreek (profielchets);
2. Zicht geven op het beschikbare arbeidspotentieel van deze groep (categorie 1, 2 of 3) en welke re-integratie instrumenten voor deze groep doeltreffend ingezet zouden kunnen worden;
3. Beoordelen van de aansluiting tussen vraag en aanbod van op de arbeidsmarkt.

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft het re-integratiebeleid van het ISWI en de huidige re-integratiedienstverlening van Laborijn. Hoofdstuk 3 presenteert de resultaten van de bestandsanalyse. Beschreven wordt hoe de groep bijstandsgerechtigden (stand juni 2017) in Oude IJsselstreek met een Participatiewet-uitkering is samengesteld, de specifieke kenmerken van deze groep en de mogelijkheden om deze groep alsnog te laten re-integreren op de arbeidsmarkt.

¹ De Wet Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorziening aan Gemeenten = BUIG: Gemeenten ontvangen een gebundelde uitkering (BUIG) om daarmee de uitkeringen in het kader van de Participatiewet te financieren.

Hoofdstuk 4 beoordeelt de aansluiting van vraag en aanbod van bijstandsgerechtigden op de lokale/regionale arbeidsmarkt. In hoofdstuk 5 tenslotte worden de resultaten samengevat.

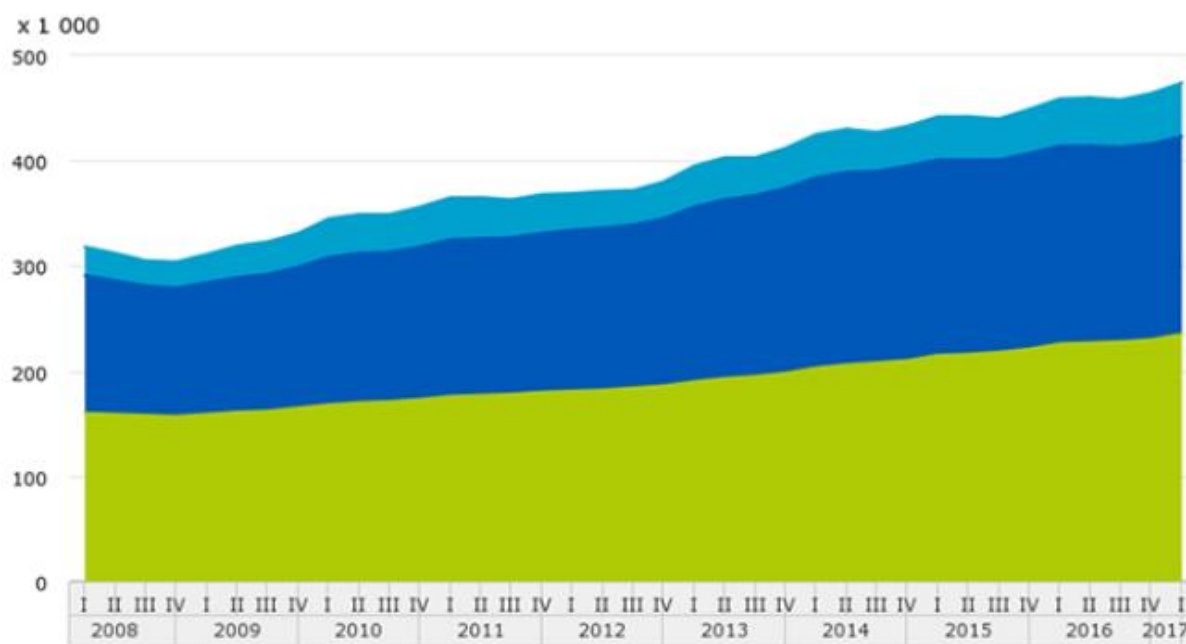
2. Context

Recente nieuwsberichten over de arbeidsmarkt schetsen een zonnig perspectief voor werkzoekenden. Zo is de vacaturegroei momenteel het sterkst in ruim 10 jaar en is het aantal baanvinders in het eerste kwartaal van 2017 het hoogst sinds 2009.

De werkloosheid is in het eerste kwartaal van 2017 met gemiddeld 8.000 per maand gedaald. Het aantal werkzoekenden kwam in april uit op 456.000, meldt het CBS. Dit is 5,1% van de beroepsbevolking. Het aantal mensen met betaald werk is in de afgelopen drie maanden met gemiddeld 9.000 per maand toegenomen. Het UWV telde eind april 401.000 WW-uitkeringen.

Het aantal bijstandsgerechtigden tot de AOW-leeftijd is in het eerste kwartaal van 2017 gestegen tot 474.000. Dit zijn er 15.000 meer dan een jaar eerder. Dit blijkt uit de nieuwste CBS-cijfers over de bijstand.

Figuur 1.0: Personen met een bijstandsuitkering

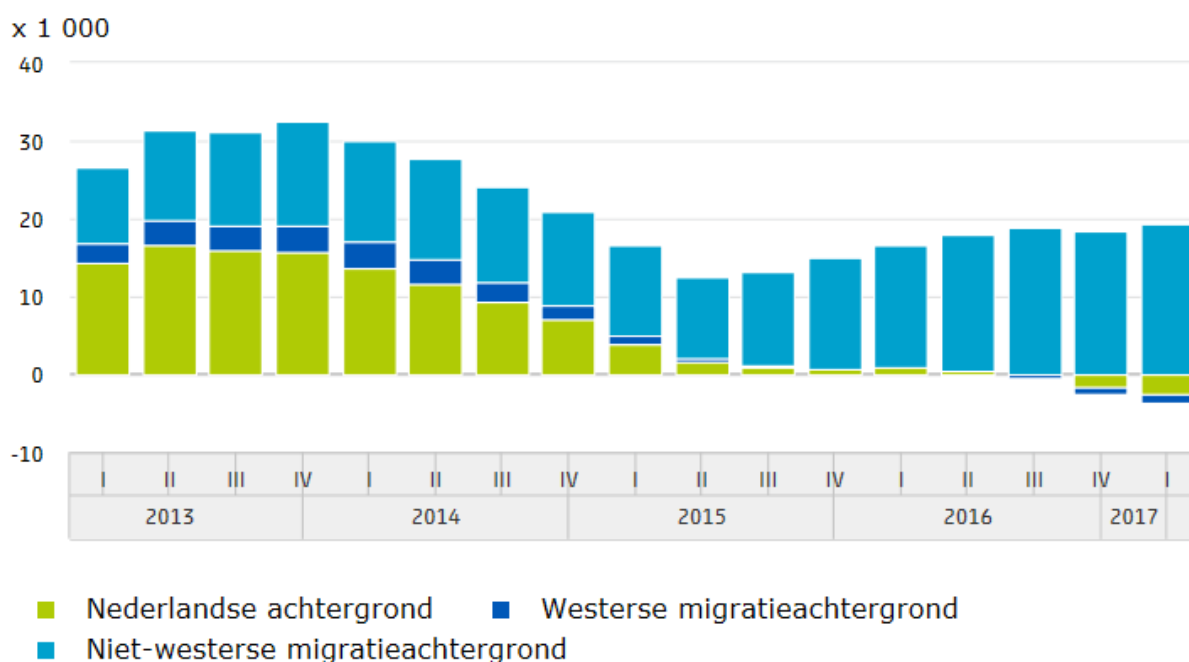

Bron: CBS

Het aantal bijstandsontvangers met een Nederlandse of westerse achtergrond is gedaald met bijna 4.000. Het aantal bijstandsontvangers met een niet-westerse migratieachtergrond is tussen maart 2016 en maart 2017 met ruim 19.000 toegenomen.

Voor een aanzienlijk deel gaat het om mensen die asiel hebben aangevraagd in Nederland en een verblijfsvergunning hebben. De grootste groep zijn Syriërs. Eritreeërs komen hierna. Recente immigranten komen meestal niet snel aan de slag en zijn veelal aangewezen op bijstand.

Figuur 2.0: Toe- en afname personen met een Participatiewet-uitkering

Bron: CBS

Het bijstandsbestand in Oude IJsselstreek laat eenzelfde beeld zien als het landelijke. 22%, van het aantal bijstandsgerechtigden in de gemeente Oude IJsselstreek heeft een niet-westerse migratieachtergrond (79 Syriërs, 61 niet westerse immigranten (uit Afrika, w.o. Eritreeërs) en 52 uit Azië.

Tabel 1.0: Standcijfers niet-werkende werkzoekenden (nww) in de Arbeidsmarktregio Achterhoek

	stand april 2017	nww- percentage	leeftijd			duur niet-werkend		
			< 27 jr	27-50 jr	>= 50 jr	< 3 mnd	3 - 6 mnd	>= 6 mnd
Gemeenten								
Aalten	946	6,8%	69	382	495	258	81	607
Berkelland	1.724	7,6%	130	659	935	312	312	1.100
Bronckhorst	1.256	6,7%	81	450	725	198	209	849
Doetinchem	3.160	10,8%	250	1.466	1.444	944	319	1.897
Montferland	1.674	9,2%	118	702	854	252	308	1.114
Oost Gelre	1.021	6,5%	70	425	526	190	181	650
Oude IJsselstreek	1.741	8,7%	123	734	884	526	134	1.081
Winterswijk	1.433	9,7%	125	637	671	316	332	785

Bron: UWV, april 2017

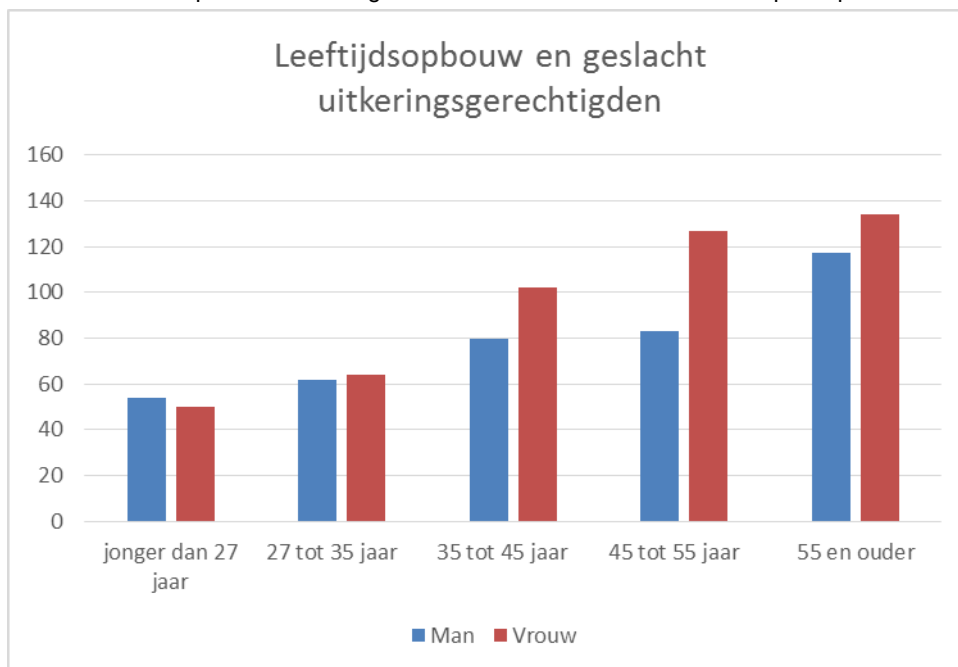
Tabel 2.0: Standcijfers niet-werkende werkzoekenden (nww) in Nederland en per provincie.

	stand april 2017	nww- percentage	leeftijd			duur niet-werkend		
			< 27 jr	27-50 jr	>= 50 jr	< 3 mnd	3 - 6 mnd	>= 6 mnd
Nederland	959.219	10,7%	73.036	464.230	421.953	284.100	114.903	560.216
Groningen	35.335	11,6%	3.147	17.057	15.131	11.799	3.342	20.194
Friesland	36.150	10,9%	2.800	16.739	16.611	4.575	6.355	25.220
Drenthe	26.096	10,7%	1.910	12.019	12.167	3.950	1.711	20.435
Overijssel	58.716	9,8%	4.478	27.859	26.379	7.352	5.100	46.264
Flevoland	26.506	12,2%	2.598	13.148	10.760	6.712	5.464	14.330
Gelderland	97.442	9,1%	7.667	44.229	45.546	21.397	12.313	63.732
Utrecht	56.399	8,2%	3.994	28.315	24.090	14.093	5.407	36.899
Noord- Holland	149.281	9,9%	9.854	74.547	64.880	38.569	19.818	90.894
Zuid- Holland	219.547	11,7%	17.775	111.787	89.985	65.459	28.715	125.373
Zeeland	14.433	7,4%	1.197	6.760	6.476	4.668	2.733	7.032
Noord- Brabant	125.890	9,4%	10.036	57.220	58.634	23.053	19.625	83.212
Limburg	48.056	8,4%	2.490	20.136	25.430	17.542	4.226	26.288

Bron: UWV, april 2017

Het landelijke NWW-percentage bedraagt 10,7% en 9,1% voor de provincie Gelderland.

Tabel 3.0: Aantal personen uit de gemeente Oude IJsselstreek met een participatiewet-uitkering

Bron: Laborijn juni 2017

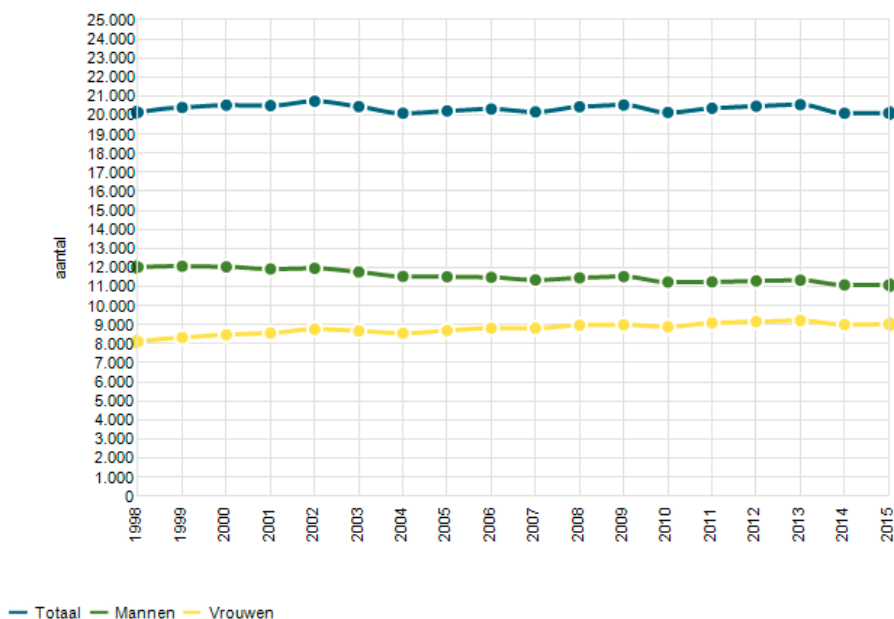
De grootste groep inwoners uit de gemeente Oude IJsselstreek met een Participatiewet-uitkering bestaat uit personen ouder dan 45 jaar, in totaal 451. Dit komt overeen met het landelijke beeld². Hiervan zijn vrouwen oververtegenwoordigd, 261. In totaal ontvangen 396 mannen en 477 vrouwen een Participatiewet-uitkering.

Het aantal inwoners bedroeg 39.574 (april 2017, bron CBS). De totale beroepsbevolking³ bedroeg begin 2016 afgerond 20.110 personen, waarvan er op 1 april 2017 1.741 geen baan hadden, dat is 8,7% van de beroepsbevolking.

² Divosa Benchmark Werk & Inkomen

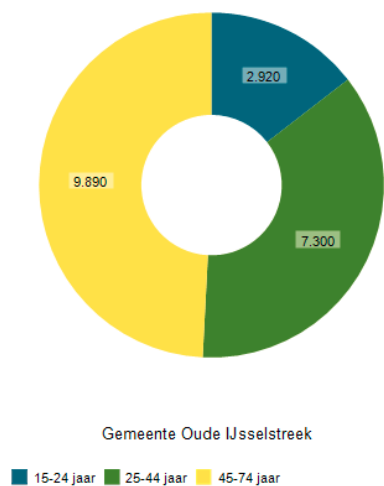
³ Beroepsbevolking, CBS definitie: personen die betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking), of - die geen betaald werk hebben, recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking) in de leeftijd van 15 tot 75 jaar.

Figuur 3.0: Ontwikkeling van de beroepsbevolking in Oude IJsselstreek 1998 - 2015

Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland (raming o.b.v. EBB/CBS en CPB/DNB/UWV-gegevens)

Figuur 4.0: Beroepsbevolking naar leeftijd begin 2016

Bron: Bureau Economisch Onderzoek, Provincie Gelderland (raming o.b.v. EBB/CBS en CPB/DNB/UWV-gegevens)

3. De re-integratiedienstverlening

Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Werk en Inkomen (ISWI)

De deelnemende gemeenten aan het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Werk en Inkomen (ISWI) hadden in 2015 een tekort van € 2,3 miljoen op het uitkeringsbudget BUIG. Dat tekort was circa 19% van het BUIG-budget. Reden om te komen met het projectplan⁴ 'Ambities terugdringen tekort BUIG 2015'. De doelstellingen (projectplan 'Ambities terugdringen tekort BUIG 2015') waren als volgt geformuleerd:

- een maximale toename van de instroom t.o.v. 2014 van 5% (o.a. door komst nieuwe doelgroepen en extra instroom van vluchtelingen);
- het tegenhouden aan de poort van 60% van alle meldingen (specifieke doelgroepen zoals te huisvesten statushouders buiten beschouwing gelaten);
- een toename van de uitstroom naar werk t.o.v. 2014 van 10%;
- een gelijkblijvend percentage autonome uitstroom als in 2014;
- een toename van de gekorte inkomsten op de uitkering van 5% (betreft inkomsten uit arbeid en overig, zoals voorliggende voorzieningen);
- stijgende baten (+10% t.o.v. 2014) door een licht stijgend uitkeringsbestand maar voornamelijk door extra inspanningen gericht op het terugvorderen en incasseren van onterecht verstrekte middelen.

Daarnaast zijn concrete activiteiten benoemd om bovenstaande doelstellingen te realiseren t.w.:

- een herverdeling van de caseload van de werkconsulenten, waarbij de prioriteit komt te liggen bij de doelgroep met een korte afstand tot de arbeidsmarkt en jongeren;
- het eerder en flexibeler inzetten van trainingen voor uitkeringsgerechtigden;
- extra aandacht besteden aan uitkeringsgerechtigden met een kleine aanvullende uitkering en met het doel om hen uit de uitkering te laten stromen;
- het vergroten van de kennis op het gebied van rechtmatigheid en handhaving van de inkomensconsulenten en klantherkenners door middel van trainingen (extern) en coaching door de handhavingsmedewerker. Specifiek gaat het om trainingen gericht op kennis van de voorliggende voorzieningen en fraudealertheid.
- een beperkt aantal consulenten gaat zich bezighouden met de klantherkenning (specialisatie) en wordt daarbij ondersteund door de handhavingsmedewerker;
- het vaker, vanuit de klantherkenning, inzetten van het middel huisbezoek;
- in het proces van aanvragen om uitkering een extra filter inbouwen in de vorm van een groepsvoorlichting aan potentiële uitkeringsgerechtigden;

⁴ ISWI, Ambities terugdringen tekort BUIG 2015, versie 0.4, Auteurs: Tristan van Buuren/Michel Hendriksen

- parttime werk stimuleren om daarmee tot kostenreductie te komen;
- de effectiviteit van ons debiteurenbeleid extern laten onderzoeken;
- verdienmodellen uitwerken voor de inzet van het nieuwe instrument loonkostensubsidie om van daaruit tot een optimaal verdienmodel te komen;
- het verstevigen van onze planning- en control-cyclus.

De uitvoeringsrichtlijnen⁵ van het ISWI zijn analoog bijgesteld aan bovenstaande doelstellingen.

Uitvoering ISWI

Er waren twee typen klantmanagers bij het ISWI. Klantmanagers Inkomen (rechtmatigheid) en klantmanagers Werk (doelmatigheid).

De klantmanagers Werk deelden de klanten in op basis van de afstand tot de arbeidsmarkt. Bepalend voor de indeling was het gesprek met de klant (werk-intake). Desgewenst werd een medisch advies van het UWV of van de bedrijfsarts gevraagd. Ook konden klantmanagers, indien zij klanten arbeidsongeschikt achtten, voor een bepaalde periode vrijstelling van werk, ontheffing van de sollicitatieplicht, krijgen. Op basis van de werk-intake werd een trajectplan opgesteld en werden eventuele instrumenten ingezet.

Transformatie naar Laborijn

De gemeente Oude IJsselstreek heeft in 2015 actief meegewerkt om de uitvoering van de Participatiewet op een andere manier vorm te geven en te organiseren door mee te bouwen aan de nieuwe organisatie Laborijn. Met deze transformatie wilde de gemeente Oude IJsselstreek enerzijds het goede van het ISWI en de SW behouden en anderzijds een kwaliteitsimpuls voor de dienstverlening (w.o. ook de medewerkers) bewerkstelligen.

Laborijn

Per 1 januari 2015 is de Participatiewet in werking getreden: één regeling die de Wet werk en bijstand (WWB), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) en een deel van de Wajong vervangt. Vanaf 2016 kunnen inwoners uit de gemeenten Aalten, Doetinchem en Oude IJsselstreek, die tot de doelgroep van de Participatiewet behoren, een beroep doen op Laborijn voor werk, re-integratieondersteuning en/of een uitkering. Vanaf dat moment heeft de overdracht van het bijstandsbestand plaatsgevonden.

Het doel van de Participatiewet is om iedereen met arbeidsvermogen naar werk toe te leiden, bij voorkeur naar regulier werk. Tevens geeft de Participatiewet Laborijn de opdracht mensen zoveel mogelijk een passend aanbod te doen. Dat betekent dat het aanbod moet aansluiten bij de mogelijkheden die mensen hebben.

⁵ Uitvoeringsrichtlijnen ISWI: Hoe om te gaan met jongeren < 27 jaar in relatie tot volgen onderwijs (ingangdatum 1 januari 2015), 'Onderwijs gaat voor de uitkering, tenzij' en 'Zoekperiode Wwb jongeren'.

Ondanks alle aanbod ondersteunende activiteiten blijkt uit de praktijk dat een aantal mensen niet in staat zal zijn om loonvormende arbeid te verrichten. Zij kunnen alleen onder 'beschutte omstandigheden' werk verrichten. Door het realiseren van 'beschut werk' bij zoveel mogelijk werkgevers geeft Laborijn deze mensen ook de mogelijkheid om te participeren naar vermogen.

De Participatiewet biedt Laborijn nieuwe kansen en verantwoordelijkheden. Naast de mensen die nu al een SW-indicatie hebben zijn er meer mensen die niet zelfstandig in staat zijn om zelf hun afstand tot de arbeidsmarkt te overbruggen. Onder hen zijn velen die als gevolg van een fysieke of psychische beperking naar verwachting ook in de toekomst niet zelfstandig in staat zullen zijn het minimumloon te kunnen verdienen. Laborijn kan deze mensen helpen om weer actief in de samenleving aan de slag te gaan. Via ontwikkeltrajecten (eventueel bij de drie Werkleercentra in Doetinchem, Ulft en Aalten) kunnen we hen werknemers- en vakvaardigheden bijbrengen. Door de intensieve contacten met het bedrijfsleven (Werkgeversdienstverlening in samenwerking met het WSP en Detachering) wil Laborijn zoveel mogelijk mensen aan een (betaalde) baan helpen. Dat kan binnen ons eigen brede Participatiebedrijf zijn, maar vooral bij ondernemers in West Achterhoek.

Missie Laborijn: 'Inwoners begeleiden bij het realiseren van een zo zelfstandig mogelijk leven door werk, ontwikkeling en, waar nodig, inkomensvoorziening.'

[Uitvoering Laborijn](#)

Het beleid en de doelstellingen van Laborijn zijn gebaseerd op de uitgangspunten, zoals vastgelegd in de Participatiewet en de door de gemeenten vastgestelde beleidskaders.

De centrale doelstelling van Laborijn is dat iedere inwoner naar vermogen deelneemt aan de samenleving, bij voorkeur via betaald werk en als dit (nog) niet mogelijk is, door (maatschappelijke) participatie naar vermogen. Hierbij worden drie doelgroepen onderscheiden:

1. Werkzoekenden die binnen 3 maanden na aanvang van de uitkering op eigen kracht of met beperkte ondersteuning betaald werk vinden.
2. Werkzoekenden die binnen een periode van maximaal 12 maanden na aanvang van de uitkering een re-integratietraject volgen met als doel betaald werk te vinden. De re-integratietrajecten kunnen onder meer bestaan uit het ontwikkelen van werknemersvaardigheden, vergroten van de belastbaarheid, taallessen sollicitatietrainingen, etc..
3. Mensen die structureel of voor bepaalde tijd niet in staat zijn tot loonvormend werk. Om die reden biedt Laborijn hen geen re-integratietraject aan maar een maatschappelijk participatietraject waarbij naast het aanbod van Laborijn ook gebruik

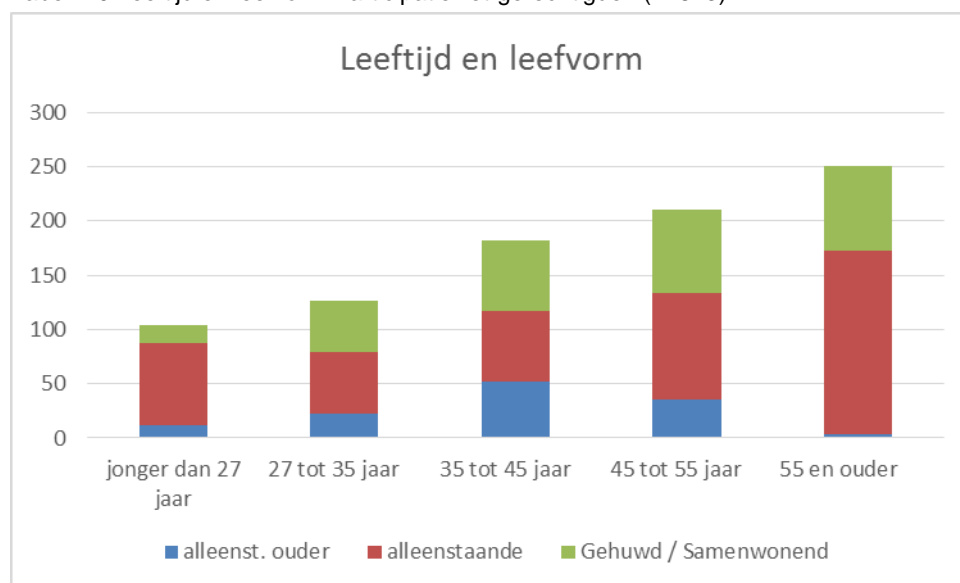
wordt gemaakt van lokale initiatieven (De Ontmoeting, Help Gewoon, etc.) en Wmo-voorzieningen rond dagbesteding en vrijwilligerswerk.

4. Bestandsanalyse Participatiewet Oude IJsselstreek

Algemeen

Er is een bestand aangeleverd met 878 cases, na opschoning bleven 873 cases over. De onderstaande analyses hebben betrekking op deze 873 personen, 732 uitkeringen. Allereerst presenteren we algemene gegevens over de onderzochte groep. In de navolgende paragrafen gaan we dieper op de achtergrondkenmerken in.

Tabel 4.0 Leeftijd en leefvorm Participatiewet-gerechtigden (n=873)

Bron: Laborijn, juni 2017

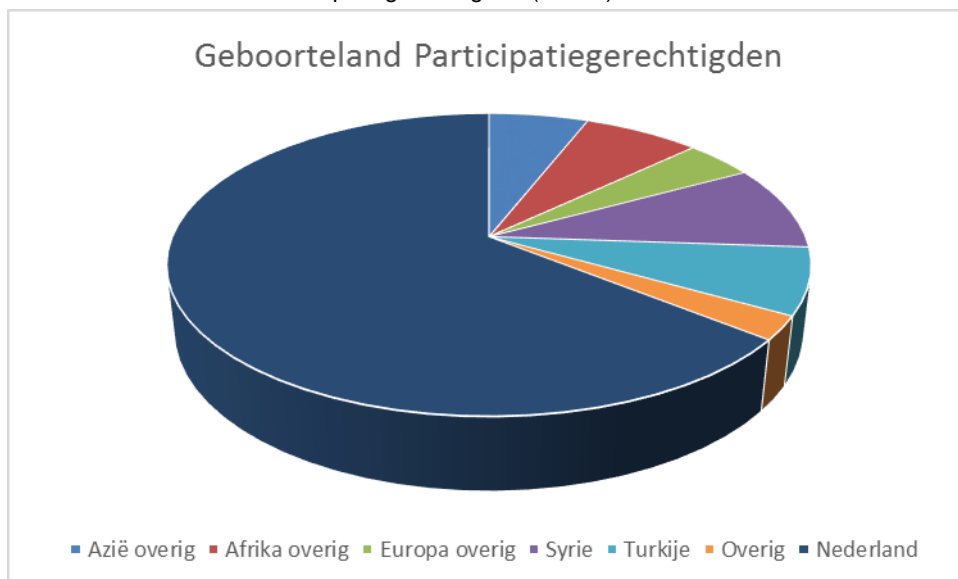
Leeftijd en leefvorm

In de databestanden is geen informatie beschikbaar over het aantal thuiswonende of uitwonende kinderen. Er is alleen bekend of iemand alleenstaand, alleenstaande ouder of gehuwd is. 54% van de klanten is alleenstaand, 14% is alleenstaande ouder en 32% is gehuwd of samenwonend. Dit is complementair aan de landelijke percentages (bron: CBS statline: 65% alleenstaande, 18% alleenstaande ouder en 17% gehuwden, april 2017).

Tabel 4.0 presenteert de leeftijdscategorie van de inwoners die een Participatiewet-uitkering ontvangen in de gemeente Oude IJsselstreek. De categorie jongeren 18 tot 27 jaar bedraagt 12%. De groep 45 tot 67 is oververtegenwoordigd in de Participatiewet van de gemeente Oude IJsselstreek, 53% van het uitkeringsbestand.

De grootste groep Participatiewet-gerechtigden woont in Ulft (33%), 34% is woonachtig in Silvolde (17%) en Terborg (17%), gevolgd door 12% in Varsseveld. De overige 21% woont in de overige kernen van de gemeente Oude IJsselstreek.

Tabel 5.0 Geboorteland Participatiegerechtigden (n=873)

Bron: Laborijn, juni 2017

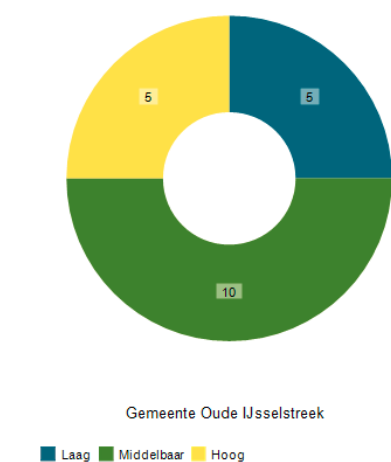
Etniciteit

Bijna 36% van de Participatiewet-gerechtigden is in een ander land dan Nederland geboren. Vooral de instroom van Syriërs (9%) en personen uit Afrika (7%) en Azië (6%) heeft het uitkeringsbestand van de gemeente Oude IJsselstreek de laatste jaren, vanwege de verhoogde asielinstroom, doen stijgen. 7% van het aantal Participatiegerechtigden heeft een Turkse achtergrond. Het grootste deel, 64%, van het bestand is in Nederland geboren.

Opleiding

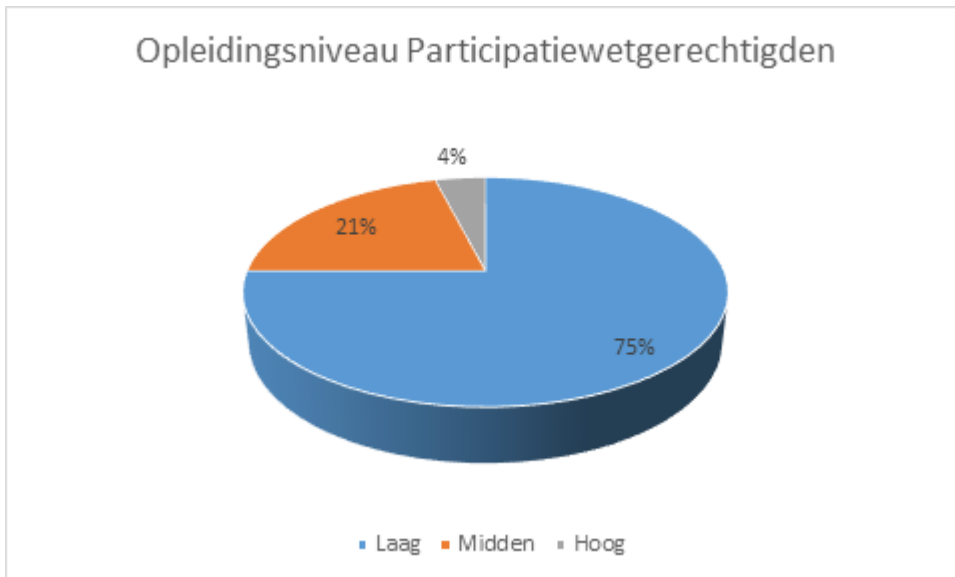
Figuur 5.0 geeft het opleidingsniveau van de beroepsbevolking weer in de gemeente Oude IJsselstreek.

Figuur 5.0: Beroepsbevolking naar opleidingsniveau (x 1000, 2016) in de gemeente Oude IJsselstreek

Bron: EBB/CBS

Tabel 6.0: Opleidingsniveau Participatiewet-gerechtigden in % (n=873)

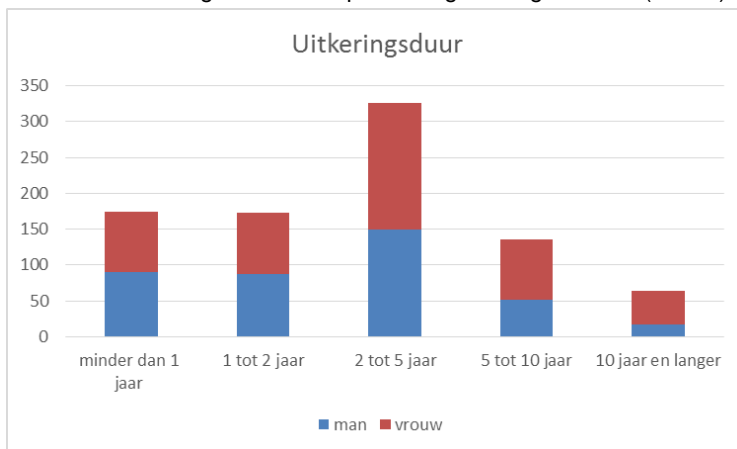
Bron: Laborijn, juni 2017

50% van de beroepsbevolking in de gemeente Oude IJsselstreek heeft een laag opleidingsniveau. Opvallend is dat deze groep oververtegenwoordigd is in de bijstand. 75% van de Participatiewetgerechtigden uit Oude IJsselstreek heeft een laagopleidingsniveau. Gevolgd door Midden (MBO), 21% en Hoog (HBO en WO) van 4%.

[Laatste uitkeringsaanvraag](#)

Onderstaande tabel 7.0 geeft de uitkeringsduur weer. Het merendeel (60%) van de Participatiewet-gerechtigden heeft twee jaar of langer een uitkering. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat naarmate de werkloosheid langer duurt de terugkeer naar een betaalde baan steeds kleiner wordt. Volgens de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) moet de aanpak van langdurige werkloosheid dan ook de hoogste prioriteit krijgen. "Overheden moeten nu ingrijpen om een permanente toename te voorkomen van arbeiders die vastzitten in chronische werkloosheid of die heen-en-weer gaan tussen werkloosheid en slecht betaalde banen." 20% van de Participatiewet-gerechtigden is het afgelopen jaar ingestroomd (maximaal 12 maanden een uitkering). De overige 20% heeft een uitkeringsduur tussen de één tot twee jaar.

Tabel 7.0: Uitkeringsduur Participatiewet-gerechtigden in % (n=873)

Bron: Laborijn, juni 2017

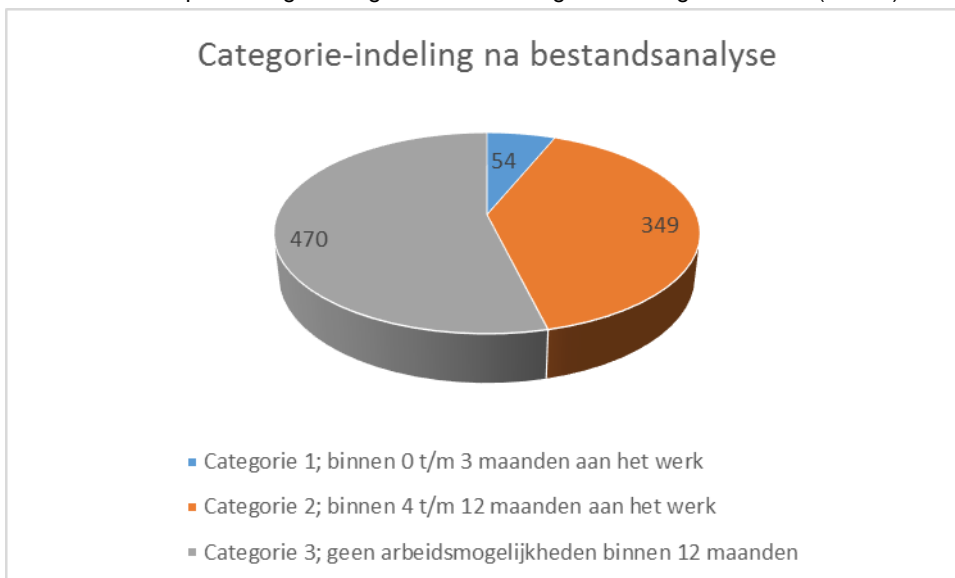
Huidige indeling

Laborijn hanteert de indeling in drie categorieën t.w.:

- 1: binnen 3 maanden aan het werk
- 2: binnen 4 tot 12 maanden aan het werk
- 3: niet binnen 12 maanden aan het werk

Tabel 8.0 geeft een overzicht van de huidige indeling in de drie categorieën aan, resultaat na gesprek (bestandsanalyse).

Tabel 8.0: Participatiewet-gerechtigden naar indeling in de categorieën in % (n=873)

Bron: Laborijn, juni 2017

40% (349 personen) van het uitkeringsbestand, categorie 2 binnen Laborijn, heeft arbeidspotentieel en zou met de juiste re-integratie-ondersteuning binnen 4 tot 12 maanden kunnen terugkeren naar de arbeidsmarkt. In categorie 3 zijn in totaal 470 personen, 54%, ingedeeld. Deze groep heeft een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Van 11% van categorie 3 staat vast dat zij niet in staat zijn om zelfstandig een eigen inkomen te kunnen verwerven, in het verleden is voor het merendeel van deze 11% door de re-integratieconsulent vrijstelling gegeven voor de sollicitatie- en arbeidsplicht. Binnen de werkwijze van Laborijn is het verlenen van een 'vrijstelling' alleen mogelijk als dit objectief wordt vastgesteld door een bedrijfsarts. In de praktijk betekent dit dat voor voornoemde groep alsnog een medisch advies wordt ingewonnen. Deze groep is onvoldoende zelfredzaam en heeft te maken met multi-problematieken (verslaving, psychische stoornissen, etc.). 6% is ingedeeld in categorie 1, binnen 0-3 maanden aan het werk. De meeste personen in deze categorie zijn actief met het zoeken naar werk of al aan het werk en ontvangen begeleiding en nazorg om de plaatsing succesvol om te zetten in een (parttime) dienstverband.

Statushouders

In de bestandsanalyse is ook specifiek aandacht besteed aan de groep statushouders/migranten 22% (n= 192). Uit onze analyse blijkt dat:

- 90% van deze groep ten tijde het onderzoek geen actief traject heeft
- Van 90% onvoldoende bekend is of zij zelf (voldoende) actief zijn met hun inburgering.

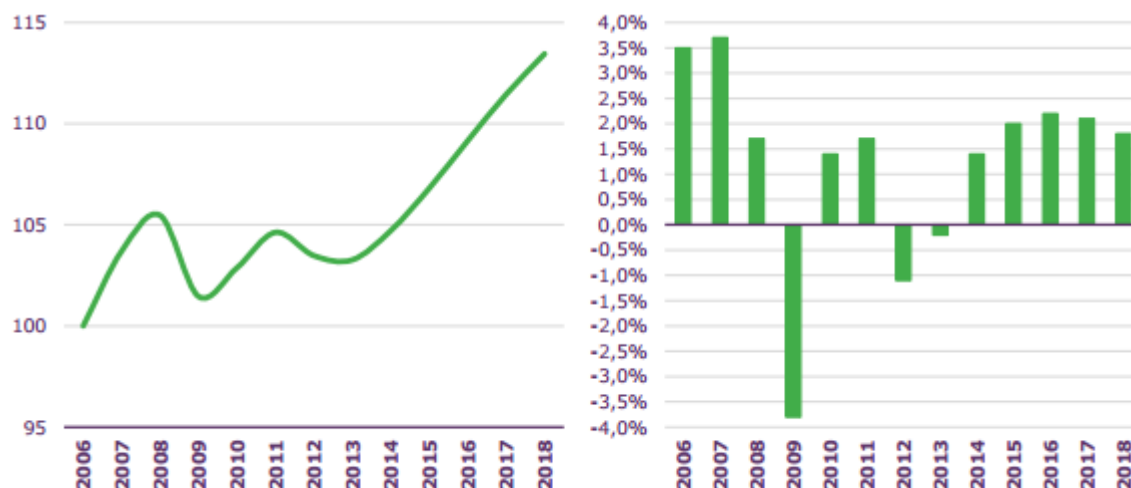
Gemeenten voeren sinds 2013 niet meer zelf de regie op het terrein van inburgering van migranten (w.o. statushouders). Landelijk is recent onderzoek gedaan naar de effecten hiervan. Zo constateert de Algemene Rekenkamer in haar onderzoek dat de door het Rijk doorgevoerde bezuiniging op de middelen die via gemeenten (vanuit het participatiebudget) aan inburgering werden uitgegeven, is doorgevoerd zonder vooraf de mogelijke gevolgen in de praktijk na te gaan. Met deze bezuiniging verdween de opgezette infrastructuur en de mogelijkheid budgetten en voorzieningen te combineren ten behoeve van het inburgeringsproces (bron: Algemene Rekenkamer 'Inburgering', 24 januari 2017). Blijkens onderzoek van het Kennisplatform Integratie & Samenleving blijkt dat slechts een op de vijf gemeenten beleid heeft ontwikkeld rondom inburgering, kinderen van migranten en arbeidsmarktproblematieken. Gemeenten geven aan lastig te kunnen inschatten of inburgering aan de orde is, omdat het niet altijd even duidelijk is of migranten zich tijdelijk of permanent in Nederland willen vestigen.

5. Werkgelegenheid

Algemeen

De Nederlandse economie groeit. Het aantal banen neemt toe en jaarlijks ontstaan er zo'n 900 duizend vacatures. Er is vooral in 2017 sprake van banengroei. Ook in 2018 groeit het aantal banen naar verwachting nog wel, maar vlakt af. Dit komt mede door de krapper wordende arbeidsmarkt en stijgende arbeidskosten. Door de toenemende arbeidsproductiviteit kan het werk met minder mensen worden gedaan. Dit remt de groei van de werkgelegenheid. Zo neemt bijvoorbeeld in de industrie en de financiële dienstverlening de omzet wel toe in 2018, maar daalt het aantal banen. Productiviteitsgroei is overigens wel gunstig voor de Nederlandse concurrentiepositie. In een aantal sectoren, zoals de ICT en bouw en bij enkele beroepsgroepen, zoals verpleegkundigen, neemt de krapte op de arbeidsmarkt toe. Deze krapte kan de mogelijkheden voor verdere groei van die sectoren beperken (bron: Centraal Plan Bureau).

Figuur 6.0: Omvang (l) en groei (r) Bruto Binnenlands Product (BBP) 2006-2018 Index omvang BBP (2006=100)

Bron: CBS en UWV (mei 2017)

Het aantal personen met een werkloosheidsuitkering daalt naar verwachting flink de komende jaren, waarbij de daling van de groep 55-plussers achter blijft bij het landelijk gemiddelde.

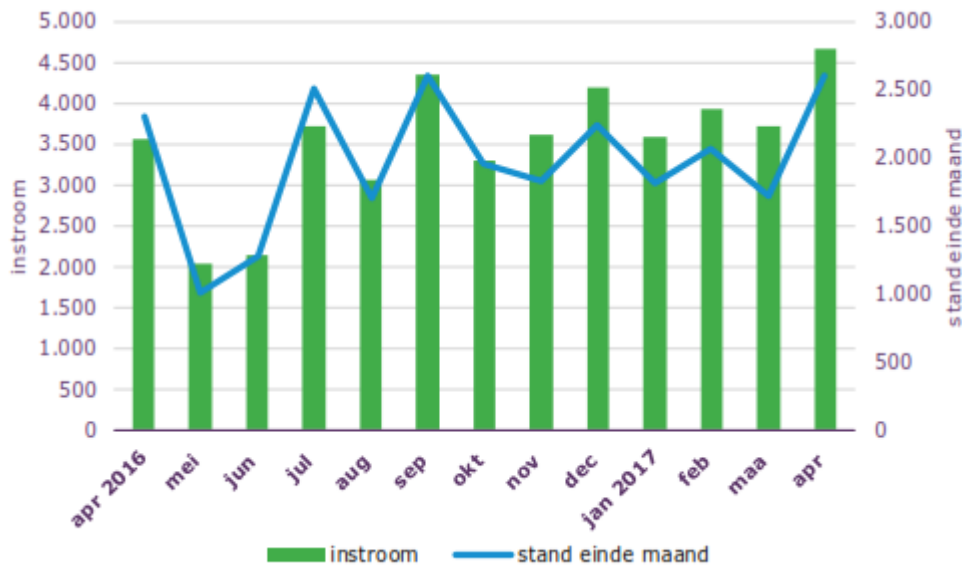
De prognoses⁶ met betrekking tot de bijstand zijn minder positief. In 2017 wordt een verdere stijging van het bijstandsvolume verwacht. Naar verwachting neemt het bijstandsvolume toe met 6000 uitkeringen. De instroom van vergunninghouders hebben een opwaarts effect op het volume.

⁶ CPB: Macro Economische Verkenning 2017.

Arbeidsmarktregio Achterhoek

Eind april stonden bij UWV in de arbeidsmarktregio Achterhoek 2.604 online vacatures open. Een jaar eerder waren dat er 2.312. Ten opzichte van vorig jaar is dit een stijging van 13%. 53% van alle openstaande online vacatures betrekking op personeel in technische beroepen, 11% in transport en logistiek beroepen en 10% in bedrijfseconomische en administratieve beroepen.

Figuur 7.0: Instroom en stand online vacatures UWV Arbeidsmarktregio Achterhoek

Bron: UWV

Van de openstaande online vraag heeft 12% betrekking op elementaire beroepen (volgens de Standaard Beroepenclassificatie 1992 van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) zijn dit bijvoorbeeld productiemedewerkers, vakkenvullers, interieurverzorgers, zie link <https://www.cbs.nl/NR/ronlyres/C2412D09-BC83-464B-BAE3-E1CBF07B3731/0/sbc.pdf>), 28% op lagere beroepen, 45% op middelbare beroepen en 15% op hogere en wetenschappelijke beroepen. Ten opzichte van vorig jaar is het aantal openstaande online vacatures op elementair niveau met 79% toegenomen. Het aantal openstaande online vacatures op lager niveau is met 13% toegenomen, het aantal op middelbaar niveau is met 7% toegenomen en het aantal op hoger en wetenschappelijk niveau is met 1% toegenomen.

Figuur 8.0: Online vacatures UWV naar beroep in de Achterhoek versus nww

	online vacatures UWV	nww	
		< 6 mnd	>= 6 mnd
hulpkrachten bouw en industrie	155	1055	740
metaalbewerkers en constructiewerkers	136	44	69
transportplanners en logistiek medewerkers	124	57	130
lassers en plaatwerkers	120	20	40
laders, lossers en vakkenvullers	112	186	275
bouwarbeiders ruwbouw	102	34	118
assemblagemedewerkers	94	45	56
elektriciens en elektronici	92	28	53
technici bouwkunde en natuur	85	21	56
callcentermedewerkers outbound en overige verkopers	79	107	251
schilders en metaalspuiters	79	53	121
verzorgenden	74	225	429
timmerlieden	73	71	159
machinemonteurs	73	17	52
hoveniers, tuinders en kwekers	71	61	45
vrachtwagenchauffeurs	66	53	131
ingenieurs (geen elektrotechniek)	66	*	27
loodgieters en pijpfitters	62	24	39
bedieners mobiele machines	60	56	116
meubelmakers, kleemakers en stoffeerders	46	59	76
bouwarbeiders afbouw	44	14	32
schoonmakers	40	478	327
adviseurs marketing, public relations en sales	40	38	106
vertegenwoordigers en inkopers	38	28	104
software- en applicatieontwikkelaars	36	15	26

Bron: UWV

De 25 meest gevraagde beroepen omvatten 76% van alle openstaande online vacatures.

5. Samenvatting

Inleiding

De resultaten zijn verkregen op basis van een analyse van de bestanden en individuele gesprekken met alle inwoners uit de gemeente Oude IJsselstreek die een uitkering ontvangen krachtens de Participatiewet. Alle inwoners met een uitkering zijn schriftelijk uitgenodigd. In de uitnodiging is het doel van gesprek toegelicht. Opvallend was dat 20%, zonder afmelding, niet verscheen op de eerste afspraak. Deze groep is opnieuw aangeschreven (tweede uitnodiging).

Achtergrondkenmerken Participatiewet-uitkeringsgerechtigden

Op 28 juni 2017 ontvingen 873 inwoners een uitkering krachtens de Participatiewet. In totaal 732 uitkeringen. Het merendeel heeft meer dan twee jaar een uitkering. De meeste uitkeringsgerechtigden wonen in Ulft, Terborg en Silvolde.

54% is vrouw. De helft is ouder dan 45 jaar. Een op de acht is jonger dan 27 jaar. Meer dan de helft van de uitkeringsgerechtigden (53%) betreft alleenstaanden, een derde is gehuwd en 15% is alleenstaande ouder. Ongeveer 35% is niet in Nederland geboren. Een groot deel van de mensen dat niet in Nederland is geboren is afkomstig uit Syrië, Afrika, Turkije en Azië. De meeste uitkeringsgerechtigden hebben een laag opleidingsniveau (75%).

Categorie indeling

Meer dan de helft van de Participatiewet-uitkeringsgerechtigden (54%) valt in categorie 3: Mensen die structureel of voor bepaalde tijd niet in staat zijn tot loonvormend werk. 40% is ingedeeld in categorie 2. Deze groep heeft aantoonbaar arbeidspotentieel welke binnen een periode van 12 maanden geëffectueerd kan worden.

Statushouders/migranten

Een substantieel deel van de nieuwe instroom bestaat uit statushouders/migranten (22%).

Wet Banenafpraak

Voor 3% van de Participatiewet-gerechtigden is een Baan-indicatie afgegeven door het UWV. Personen met een Baanindicatie staan geregistreerd in het doelgroep-register⁷.

Werkgelegenheid

De regio Achterhoek kent een ruime arbeidsmarkt voor lagere en middelbare beroepen (73%) hetgeen aansluit bij het niveau van de beroepsbevolking in de Achterhoek. De top 5 van de meeste openstaande vacatures in de regio Achterhoek zijn afkomstig van de bouw, industrie (productie en montage), logistiek, transport en techniek.

⁷ Het doelgroep-register is een landelijk register, waarin alle mensen staan die vallen onder de banenafpraak. UWV beheert dit register.

Relatief veel vacatures zijn geschikt voor personen zonder startkwalificatie hetgeen aansluit bij het opleidingsniveau van de Participatiewet-gerechtigden uit de gemeente Oude IJsselstreek (75% heeft een laag opleidingsniveau).

6. Conclusies en aanbevelingen

Laborijn heeft via onderhavige bestandsanalyse het volledige bestand opnieuw 'in kaart' gebracht en de kansen en mogelijkheden op het terrein van maatschappelijke- en arbeidsparticipatie geïnterpreteerd. Met voorliggend onderzoek wil Laborijn enerzijds de context schetsen en anderzijds aangeven wat de kansen zijn van werkzoekenden met een Participatiewet-uitkering in de gemeente Oude IJsselstreek in algemene zin en specifiek voor de groep jongeren (w.o. VSO-pro), statushouders en ouderen. Het gaat hierbij om de situatie juni 2017.

Conclusies

- No show op de eerste uitnodiging bedraagt 20%. Hierbij valt op dat de groep ouderen (55+) bijna 100% scoort op de eerste uitnodiging.
- 40% van het bestand heeft arbeidspotentieel. Via gerichte inzet van re-integratie- en werkgeversdienstverlening zou deze groep binnen een periode van 4 tot 12 maanden (categorie 2) aan (parttime) werk kunnen komen.
- Veel Participatiewet-uitkeringsgerechtigden uit de gemeente Oude IJsselstreek hebben een laag tot zeer laag opleidingsniveau (75%).
- Slechts 10% van de Statushouders/migranten heeft een actief traject. Er lijkt in het verleden (ISWI-tijdperk) weinig re-integratie-dienstverlening te zijn aangeboden aan deze groep. In eerste instantie werd van deze groep gevraagd om actief te zijn met hun inburgeringstraject, vanwege het aanleren van de Nederlandse taal.
- Het bestand (54% in categorie 3) kent behoorlijk veel beperkingen t.w.: psychisch problemen, schulden, gezondheidsklachten, armoede, etc.
- Veel van de gesproken werkzoekenden geven aan weinig vertrouwen te hebben in hun eigen kansen op de arbeidsmarkt (gedemotiveerd door het systeem, afwijzingen en geloof in eigen kunnen). Deze groep geeft in de gesprekken aan deels te berusten in hun situatie en heeft zelf een andere invulling gegeven aan hun beschikbare tijd. 20% is maatschappelijk actief: verricht vrijwilligerswerk w.o. deelname aan 'De Ontmoeting', of is actief als mantelzorger).
- Er is relatief vaak sprake van een in het verleden afgegeven (arbeid)ontheffing⁸. Een dergelijke ontheffing stelt de kandidaat vrij van de verplichting deel te nemen aan re-integratieactiviteiten of het verrichten van sollicitaties.
- Naar aanleiding van de 'face to face' gesprekken is het cliënt volgsysteem verrijkt met actuele informatie. Denk daarbij aan plaatsgevonden (update van gegevens zoals (mobiele) telefoonnummer, emailadres, CV, activiteiten, interesses etc.).

⁸ ISWI, Ambities terugdringen tekort BUIG 2015, versie 0.4, Auteurs: Tristan van Buuren/Michel Hendriksen

Aanbevelingen

- Om het niveau van de beroepsbevolking van de gemeente Oude IJsselstreek te verhogen is het noodzakelijk om gericht beleid te ontwikkelen. Het verder ontwikkelen van de bevolking dient via een programmatische agenda tussen de 3 O's, (lokale)overheid, Onderwijs, Ondernemers omgebogen te worden.
- Om statushouders/migranten daadwerkelijk mee te laten doen aan de samenleving is het van belang om deze groep, via een integrale benadering waarbij inburgering, integratie en (arbeids)participatie parallel worden aangeboden, ondersteuning te bieden. Laborijn heeft hier een aanpak voor ontwikkeld 'Investeren in Integreren en Participeren'⁹.
- 54% bestaat uit klanten met een lange afstand tot de arbeidsmarkt. 11% heeft meervoudige complexe problematiek die ondersteuning vragen vanuit het brede sociale domein (schuldhulpverlening, opvoedondersteuning, mantelzorg, psychosociale beperkingen, etc.).
In samenwerking met het maatschappelijk middenveld 'Help Gewoon', 'De Ontmoeting' etc.) de gemeente en Laborijn wordt een aanpak ontwikkeld waarbij de 'inwoner' centraal staat en de dienstverlening integraal wordt aangeboden.
- Laborijn wil de arbeidsontheffingen, welke zijn afgegeven voor 2016, opnieuw beoordelen conform het huidige beleid van Laborijn. Dit beleid gaat uit van het feit dat alleen een bedrijfsarts kan beoordelen of een inwoner vrijgesteld kan worden van werk en/of van solliciteren.
- Jongeren worden als een prioritaire doelgroep opgepakt. Binnen Laborijn is een team van re-integratieconsulenten met als specialisme jongeren actief die proactief de dienstverlening inzet gericht op terugkeer naar school of bemiddeling naar werk. Vooral jongeren uit het doelgroepregister vragen extra capaciteit (loonwaardemeting, jobcoaching en bemiddeling).
- Voor ouderen uitkeringsgerechtigden is het vooral van belang om de kansen die de arbeidsmarkt nu biedt, hoogconjunctuur, te verzilveren. Een gerichte campagne zou hieraan kunnen bijdragen.

⁹ Project 'Investeren in Integreren en Participeren' is geënt op de aanbevelingen vanuit de WRR (Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid), 'Van opvang naar integratie van asielmigranten' december 2016.

Bijlage 1: Methode

Participatiewet

In totaal zijn 878 cases onderzocht. In 5 gevallen hebben we vastgesteld dat er geen sprake meer was van een actieve uitkering. Dat betekent dat 873 personen zijn overgebleven voor een nadere analyse.

Deze groep is uitgenodigd, op locatie van het Werk-Leer-Centrum in Ulft voor een individueel gesprek. In dit gesprek zijn de mogelijkheden voor re-integratie, en hiermee het benutten van het arbeidspotentieel, verkend en heeft er samen met de uitkeringsgerechtigde een inventarisatie plaatsgevonden van de kansen en belemmeringen op het terrein van (arbeid)participatie. Deze inventarisatie is geregistreerd en geadministreerd waardoor op 1 juli 2017 sprake is van een actueel overzicht van het bestand.